اقتصاد ایران
دولت و توسعه صنعتی ۱۲

اقتصاد ایران
توقع غیرمتعارف از نفت ۱۳

بورس
پذیرش کالاهای جدید در بورس فلزات ۱۴

بورس
کاهش سهام داد و ستد شده ۱۴

احمدی‌نژاد: چرخ اقتصاد با صنایع بزرگ نمی‌چرخد

حمزه حسینی

سفر احمدی‌نژاد به گامبیا باعث شد تا همایش گرامیداشت روز صنعت و معدن به جای ۱۰ تیر در روز ۷ تیر برگزار شود، اگرچه حضور رئیس جمهور در این جلسه با تاخیر صورت گرفت. محمود احمدی‌نژاد به همراه دانش جعفری، فرهادرهبر، شیبانی، کاظمی و جهرمی پس از جلسه هیات دولت به سالن اجلاس سران آمدند تا در کنار علیرضا طهماسبی وزیر صنایع روز صنعت را گرامی بدارند. پس از اهدای لوح‌های تقدیر ۳۳ واحد صنعتی و ۱۳ شرکت معدنی احمدی‌نژاد به عنوان آخرین سخنران به پشت تریبون رفت و از حضور در جلسه ابراز خرسندی کرد و گفت: علاقه‌مند بودم که در یک جلسه کاری خدمتتان می‌رسیدم و به حرف‌ها گوش می‌دادم، بالاخره شما وسط میدان هستید و ما از روی عدد و رقم و کاغذ بررسی می‌کنیم و شنیدن مسائل صنعت از زبان شما حتماً جور دیگری است. رئیس جمهور ادامه داد: ایران عزیز همه امکانات و فرصت‌ها را برای یک جهش بزرگ دراختیار دارد، به لحاظ نیروی انسانی ما بهترین مدیران و اساتید و تحصیلکردگان و سابقه را داریم. امروز این کشور متعلق به خودمان است و راه برای فشارها به لحاظ رسمی بسته است اما به لحاظ تبلیغات باز است. مثل همین بحث تبلیغات کالاهای خارجی، من نمی‌گویم که کالای خارجی مصرف نشود.

احمدی‌نژاد در ادامه افزود: دولت باید با همه توان از صنعتگران حمایت کند، رقابت این نیست که ما رها کنیم اگر این کار را هم انجام دهیم بالاخره هوش و استعداد ایرانی راه خود را پیدا می‌کند، اما با چه هزینه‌ای؟ دولت باید حمایت کند و این کار را خواهد کرد. تولید اگر به صادرات معطوف نباشد متوقف می‌شود و در بسیاری از جاها حمایت‌های سیاسی است که بازار صادرات را ایجاد می‌کند. در بسیاری از مناسبات سیاسی و اقتصادی باید تعادل‌هایی ایجاد شود که به همین منظور ما برنامه‌هایی را آغاز کرده‌ایم و سفارتخانه‌های مختلف حمایت‌های سیاسی خاصی را آغاز کرده‌اند. رئیس جمهور ادامه داد: نکته دیگری که باید به آن اشاره کنم حمایت دولت در مقابل موانع است. یکی از موانع جدی بالا بودن نرخ تسهیلات بانکی است، آقای رهبر و شیبانی دو درصد آن را پایین آورده‌اند و به ما قول داده‌اند که تک‌رقمی‌اش کنند. بعضی‌ها می‌گفتند این کار موجب تورم می‌شود، ما امیدواریم در پایان امسال ۲ درصد دیگر پایین بیفتد. شما هم کمک کنید. بازپرداخت‌ها را زود بدهید.

احمدی‌نژاد با اشاره به موانع استفاده از تسهیلات خارجی گفت: در استفاده از تسهیلات خارجی موانع فراوان است، آمار گرفتیم، دیدیم ۱/۵ تا ۲ سال کسی که می‌خواهد از این تسهیلات استفاده کند، معطل می‌شود. این آقای دانش جعفری موظف شدند تا این مدت را به دو ماه برسانند و بیش از آن قبول نداریم. . . رئیس جمهور سپس به بحث تعرفه‌ها اشاره کرد و ادامه داد ما با نظام تعرفه‌ای از شما حمایت می‌کنیم، منتها یک شرط داریم و آن اینکه افزایش تعرفه باعث نشود قیمت‌های شما افزایش یابد تا مردم هم تشویق شوند کالاهای شما را بخرند. بیایید یک قول و قراری بگذاریم؛ شما تولید را توسعه دهید و قیمت‌ها را پایین بیاورید ما هم تعرفه را بالا می‌بریم. البته ما نمی‌خواهیم راه را ببندیم اما ترجیح ایرانی چیز خوبی است.

او ادامه داد: من با صدای بلند اعلام می‌کنم در زمینه صادرات هم میدان باید برای شما باز باشد، موانع اداری وجود دارد اما باید آن را رفع کنیم. رئیس جمهور صنعتگران حاضر در همایش را مورد خطاب قرار داد و گفت: البته یک سری کارها هست که شما باید انجام دهید، یکی این است که ما افتخار کنیم که کالاهای ایرانی ارائه می‌دهیم. ایرانی هیچ‌گاه توسری‌خور نبوده است. کاری کنید که بعضی‌ها کالای ایرانی را با مارک دیگری نفروشند. مثلاً تلویزیون می‌سازیم به این خوبی، اما ادارات مارک خارجی‌اش را مصرف می‌کردند و بخشنامه‌ای صادر کردیم که ادارات کالای ایرانی مصرف کنند. من یادم هست که در زندگی مادربزرگ و پدر و مادر من دورریز وجود نداشت.

الان این ارزش‌ها آسیب دیده است. احمدی‌نژاد در ادامه گفت: با دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی ارتباط داشته باشید. چه اشکالی دارد که دانشجوی فوق‌لیسانس تزش را بر روی محصول شما انجام دهد. دولت سالانه هزار میلیارد تومان به دانشگاه‌ها و ۸۰۰ میلیارد تومان به تحقیقات اختصاص می‌دهد تا پشتوانه کار تولید باشد. وی ادامه داد: می‌دانید که اقتصاد با صنایع بزرگ نمی‌چرخد. صنعت یک طیف است. هنر ما این است که صنعت بزرگ را به ۵۰ واحد خرد کنیم، برای توزیع ثروت و اشتغال و ایجاد اشتغال کار را ریز کنیم، نه اینکه کار بزرگ بد باشد اما باید کار را ریز کرد.

احمدی‌نژاد از مقاومت در مقابل محدود کردن سرمایه‌گذاری دولتی خبر داد و گفت: با تصمیمات مهم دولت و خود شما ما سرمایه‌گذاری دولتی را محدود کردیم و البته مقاومت‌هایی در این زمینه وجود دارد و این اخلاق سیستم اداری است. اما می‌خواهند دامنه نفوذ خودشان را بیشتر کنند و دولت تصمیم گرفت سرمایه‌گذاری را کم کند اما شما باید جای دولت را پر کنید. رئیس جمهور به جلسه خود با فعالان بخش سنگ اشاره کرد و گفت: در سال ۸۴، ۷۶۲هزار تن سنگ ساختمانی صادر شده است که از بین این رقم ۱۴۲ هزار تن سنگ فرآوری شده بوده است، این ۱۴۲ هزار تن، ۶۲ میلیون دلار و ۶۲۰ هزار تن باقی‌مانده ۴۹ میلیون دلار برگردانده است. من شنیده‌ام مجموعه معادن دست بخش عمومی است و باید به بخش خصوصی سپرده شود و اصلاح شود. احمدی‌نژاد با اشاره به اینکه بخش عمده‌ای از صنایع نفت وارداتی است گفت: من می‌دانستم که بخش عمده‌ای از صنایع نفت ما وارداتی است در عین حال که تولید داخلی کیفیت بهتری داشت. به مسئولین امر گفتم چرا از ایرانی‌ها خرید نمی‌کنید؟ گفتند که کالاهای ایرانی باید تحت لیسانس یک شرکت خارجی باشند، آخر تحت لیسانس که همانطور می‌ماند و اصلاً نمی‌تواند خلاق باشد بعد هم گفتند که استاندارد ما فلان‌چیز است و استاندارد کالاهای تولید داخل با استاندارد ما فرق می‌کند. به آنها گفتم: بروید استانداردتان را تعریف کنید. استانداردهای وارداتی که وحی منزل نیست. احمدی‌نژاد در پایان باز هم به شعار ما می‌توانیم اشاره کرد و گفت: شما می‌توانید؛ این یک حقیقت مسلم است. نرویم یک کشور دست شانزدهم را ببینیم و پیشرفتش را که با پول مفت بوده است به رخ ایرانی بکشیم. اینها چیزی نیست.

■ ایجاد بازار چالش بخش صنعت است

طهماسبی وزیر صنایع و معادن به‌عنوان میزبان در گرامیداشت روز صنعت و معدن به ارائه گزارشی از وضعیت بخش صنعت بسنده کرد. او به شرایط آغاز به کار دولت نهم اشاره کرد و گفت: آغاز به کار من مصادف با سال شروع برنامه چهارم بود و امسال در حالی روز صنعت و معدن را گرامی می‌داریم که نظام جمهوری اسلامی در موقعیتی تاریخی برای حل چالش‌ها قرار دارد و می‌بینیم انتظاری که از این دولت وجود دارد بسیار بیشتر از دولت‌های گذشته است.

او در ادامه به میزان ارزش افزوده بخش صنعت و معدن در سال ۸۴ اشاره کرد و گفت: ارزش افزوده این بخش در سال گذشته ۹ تا ۹/۵ درصد بوده است. وی ادامه داد: طی این مدت میزان تولید فولاد خام با رشد۶/۵ درصدی، محصولات فولاد با رشد ۱۰/۹ درصدی و شمش فولاد با رشد ۲/۷ درصدی همراه بوده است. وی با اشاره به رشد۲ /۱۵ درصدی تولید انواع روغن نباتی و ۱۱/۵ درصدی انواع خودرو اظهار کرد: در سال گذشته میزان تولید تراکتور با رشد ۴۸/۹ درصدی و میزان تولید مواد شوینده با رشد۲ /۱۵ درصدی همراه بوده است. او ادامه داد: در این مدت میزان تولید برخی محصولات با کاهش مواجه بود که تلویزیون رنگی با ۱۷/۴ درصد، تجهیزات مخابراتی با ۳۶ درصد، یخچال و فریزر با ۲۶/۵ درصد و انواع آبگرمکن گازی با ۲۷/۷ درصد کاهش تولید از آن جمله‌اند. وی با اشاره به رشد ۱۶/۲ درصدی میزان استخراج ذغال‌سنگ و ۲۷/۶ درصدی میزان استخراج سنگ آهن در سال ۸۴ اظهار کرد: میزان صادرات صنعتی و معدنی در سال ۸۴ نسبت به ۸۳ از رشد ۵۵ تا ۶۰ درصدی برخوردار بوده که بسیار جلوتر از اهداف برنامه چهارم توسعه است.

وزیر صنایع و معادن ادامه داد: صادرات خدمات فنی و مهندسی از ایران طی سال گذشته ۶۳ درصد رشد داشت و میزان سرمایه‌گذاری صنعتی داخلی نیز دارای رشد ۱۲ درصدی در مقایسه با سال ۸۳ بود. او با اشاره به رشد ۲۲/۳ درصدی تعداد پروانه‌های بهره‌برداری صادر شده برای واحدهای صنعتی در سال گذشته گفت: میزان سرمایه‌گذاری خارجی در این مدت ۳۶/۱ درصد افزایش داشته است. طهماسبی با تاکید بر لزوم افزایش سطح کیفی و قیمتی محصولات تولیدی در کشور تصریح کرد: اصلاح شاخص رقابت‌پذیری تولید محصولات صنعتی نیازمند اصلاح نرخ سود تسهیلات بانکی اختصاص یافته به بخش صنعت است و نمی‌توان با سود تسهیلات ۱۶ درصدی به رقابت با کشورهای برخوردار از تسهیلات با سود دو تا ۳درصدی پرداخت. وی همچنین اصلاح برخی قوانین مرتبط با بخش صنعت و سرمایه‌گذاری در جهت تحقیق و توسعه را لازمه رشد بخش صنعت کشور دانست و گفت: هم‌اکنون برخی شرکت‌های بزرگ دنیا ۸۰ درصد سود خود را به بحث استانداردسازی و تحقیق و توسعه اختصاص می‌دهند این در حالی است که سهم بخش مذکور در شرکت‌های ایران بسیار ناچیز است.

وزیر صنایع و معادن در ادامه با تاکید بر لزوم بهبود شاخص‌های بهره‌وری در عوامل نیروی کار و سرمایه‌ای و فراهم‌شدن نقدینگی در گردش بنگاه‌های اقتصادی به میزان کافی گفت: بر اساس تصمیم مجلس شورای اسلامی، واردات ماشین‌آلات تولیدی که در ایران تولید نمی‌شوند، از پرداخت حقوق گمرکی معاف شده‌اند که این کار گام مثبتی در جهت رشد بخش صنعت محسوب می‌شود و امیدواریم به زودی قطعی و اجرایی شود. وی ایجاد و حفظ بازار را به عنوان یکی از چالش‌های بخش صنعت عنوان کرد و افزود: سرمایه‌گذار خارجی باید با مشارکت مشروط در بازار ایران حضور داشته باشد و سهمی از بازار فروش خود را به محصول تولید شده در ایران اختصاص دهد.

طهماسبی برنامه‌ریزی در جهت تولید محصولات با برندهای داخلی را ضروری دانست و تصریح کرد: هم‌اکنون متوسط نرخ تعرفه در کشورهای عضو WTO بیش از ۳۰ تا۴۰ درصد است و این رقم در کشور کره به ۱۱/۵ درصد می‌رسد. این در حالی است که متوسط نرخ تعرفه‌ها در ایران ۱۰/۷ درصد بوده که هم‌اکنون به ۱۲/۵ درصد رسیده و پیش‌بینی می‌شود با اجرای دستورالعمل‌های لازم در آینده به کمتر از ۱۱درصد برسد. وی در پایان از اصلاح استراتژی‌های توسعه صنعتی کشور و انتشار و ابلاغ آن در روزهای آینده خبر داد و گفت: در این سند نقش دولت در توسعه صنعت کشور، جایگاه دولت در اقتصاد صنعتی و توسعه همگون کشور مبتنی بر توسعه عدالت‌محور لحاظ شده است. او افزود: در سند استراتژی توسعه صنعتی، سیاست‌های کلان در ۲۶ بند و سیاست‌های خرد در ۳۰ بند تدوین شده است.

■ تبلیغات کالاهای خارجی نگران‌کننده است

هاشمی رئیس جدید کمیسیون صنایع مجلس هم به ایراد سخنرانی پرداخت. او خطاب به احمدی‌نژاد گفت: کاهش بهره یک موفقیت در دولت شما است و در بحث تعرفه هم در جاهایی بسیار خوب عمل شده و در جایی بد، آنچه ما را نگران کرده تبلیغات کالاهای خارجی است. بیش از ۹۰ درصد تبلیغات متعلق به کالاهای خارجی است و این ذهنیت فرزندان ما را تحت تاثیر قرار می‌دهد. آقای رئیس جمهور اخیراً یک کار مهمی در دولت انجام شده و آن طرح جامع فولاد است که این رشد اقتصاد ما را تحقق خواهد بخشید. برای رسیدن به اهداف، استراتژی وجود ندارد. در جلسه روز چهارشنبه علاوه بر صاحب‌منصبان دولتی، نمایندگان بخش خصوصی هم حضور داشتند و بهرامن رئیس خانه معادن، غنیمی‌فرد رئیس خانه صنعت، خلیلی عراقی رئیس کنفدراسیون صنعت و نهاوندیان هم به ایراد سخنرانی پرداختند که مهمترین آنها نهاوندیان رئیس اتاق بازرگانی تهران و معاون اقتصادی شورای امنیت بود. وی به چشم‌انداز ۲۰ ساله اشاره کرد و گفت: ما برای اقتصاد کشور در سطح کلان چشم‌انداز ۲۰ ساله داریم و در بیان اهداف و آرمان‌ها و آرزوهایی که در مورد اقتصاد داریم چیزی ناگفته وجود ندارد. آنچه کم داریم استراتژی برای رسیدن به آن آرمان‌ها است.

وی با بیان اینکه اکثر بنگاه‌های اقتصادی کشور فاقد استراتژی بلندمدت هستند، گفت: برای اینکه بنگاه‌ها توانایی تدوین استراتژی مورد نیاز خود را داشته باشند، باید از سوی دولت حمایت شوند و این حمایت از طریق تامین ثبات سیاست‌های اقتصادی امکان‌پذیر می‌شود.

او ادامه داد: اینکه دولت به ساز و کار بازار توجه داشته باشد با اتخاذ یک استراتژی تجاری و صنعتی تعارضی ندارد ولی بین اراده اقتصادی و توجه به قوانین اقتصادی تفاوت‌هایی وجود دارد. وی افزایش توان رقابتی بنگاه‌های اقتصادی را لازمه توانمند شدن آنها دانست و گفت: حمایتی موثر است که بنگاه‌ها را برای یک فضای رقابتی آماده کند و در واقع داشتن یک اراده اقتصادی با توجه کامل به سازوکار بازار و قاعده‌های اقتصادی باید فراهم شود.

تفسیر اقتصادی

پیامدهای روزمرگی در تعیین تعرفه‌های گمرکی

فؤاد صادقی

به نظر می‌رسد که چالش بی‌ثباتی در تعرفه‌های بازرگانی کماکان یکی از موضوعات جنجالی اقتصاد ایران در سال ۸۵ باشد. موضوعی که با تغییر تعرفه‌های گوشی‌های تلفن همراه به سطح جامعه کشیده شده و با تغییر در تعرفه‌های شکر، فولاد و میوه ادامه پیدا کرده است. شاید یکی از دلایل تصمیمات ناپایدار در حوزه تعرفه‌های بازرگانی، نگاه کوتاه‌بینانه کنترل بازار نسبت به نظام تعرفه‌های گمرکی است هرچند برخی اخبار غیررسمی، عایدات هنگفت ناشی از تغییرات غیرمنتظره در تعرفه‌های بازرگانی را برای بخش‌های خاصی از بازار که دارای رانت اطلاعاتی نسبت به این‌گونه تصمیمات هستند از دلایل بی‌ثباتی در نظام تعرفه‌های گمرکی می‌دانند. به‌طور کلی خاستگاه نظام تعرفه‌های بازرگانی هر کشور را می‌توان در دو حوزه تقسیم‌بندی کرد؛ حوزه نخست که سیاست‌های حمایتی و تقویت تولیدات داخلی است، از برقراری تعرفه‌های گمرکی به عنوان یک فرصت رقابتی برای صنایع داخلی استفاده می‌کند. از این نگاه، معافیت صنایع داخلی در بازار کشور از تعرفه‌های گمرکی که شامل کالاهای وارداتی می‌شود، فرصتی برای تقویت این صنایع فراهم می‌آورد تا با سرمایه‌گذاری در تحقق، توسعه و بهبود و کیفیت خود، توان حضور در بازارهای آینده جهان را که در چهارچوب سازمان تجارت جهانی (WTO) فاقد تعرفه‌های گمرکی است، بیابند. حوزه دوم خاستگاه نظام‌های تعرفه، سیاست‌های مالیاتی و تامین مالی دولت‌ها است. در جهان امروز، که بخش عمده درآمدهای دولت‌ها از طریق مالیات تامین می‌شود و درآمدهای ناشی از عوارض گمرکی از جایگاه مهمی برخوردارند. در کشوری مانند ایران نیز که حدود ۴۰ درصد درآمد سرانه ملی به واردات اختصاص دارد طبعاً درآمدهای گمرکی نقش برجسته‌تری پیدا می‌کنند. در این حال، نظام تعرفه‌های گمرکی نقش قابل توجهی در هدایت صنایع و سرمایه‌گذاری دارد. یکی از مبانی هر طرح تولیدی، مطالعات بازار آن است که در این بخش نظام تعرفه‌ای که یکی از مهم‌ترین عوامل تعیین قیمت بازار و فرصت رقابتی با کالاهای وارداتی است مورد مطالعه قرار می‌گیرد و بر اساس آن، توجیه اقتصادی پروژه و آینده فروش آن تهیه می‌شود.

ادامه در صفحه ۱۲